

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 1999

AM0207

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Sysselsättning, nationell och regional

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Lotta Voss

Telefon: 019-17 66 86

Telefax: 019-17 69 62

E-post: lotta.voss@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Lotta Voss

Telefon: 019-17 66 86

Telefax: 019-17 69 62

E-post: lotta.voss@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

För att framställa RAMS utnyttjas register med information som ursprungligen insamlats för administrativa ändamål. Flera av de statistikkällor som används för framställning av sysselsättningsstatistiken utgörs av andra statistikprodukter inom SCB. I de fall uppgiftsskyldighet föreligger är den relevant i ett tidigare led än vid framställningen av registren i RAMS.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats

före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av data har skett sedan undersökningarna startade år 1985.

A.9 EU-reglering

Ett EU-direktiv som berör RAMS-produkten finns, (Reg 311/76-Data on foreign workers).

A.10 Syfte och historik

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) syftar till att ge årlig information om sysselsättning, pendling, näringsstruktur liksom personalstrukturen i företag och på arbetsställen samt att belysa händelser och flöden på arbetsmarknaden utifrån longitudinella ansatser.

Den första årgången av ÅRSYS/RAMS avsåg år 1985. Beslutet att ta fram statistiken hade föregåtts av en utredning om nya metoder för folk- och bostadsräkningar (FOBALT-utredningen). Resultatet blev att sysselsättningsdelen i folk- och bostadsräkningarna skulle hämtas från administrativa register och i första hand från kontrolluppgiftsregistret från RSV.

RAMS-registret har därefter byggts ut med allt fler variabler och ett nytt registersystem har skapats med bl.a. större möjligheter att belysa de förvärvsarbetande inom olika typer av företag och arbetsställen.

A.11 Statistikanvändning

Planerare inom kommuner, länsstyrelser och länsarbetsnämnder har traditionellt utnyttjat statistiken liksom statliga verk och myndigheter. Den huvudsakliga användningen har varit att beskriva näringsstruktur och sysselsättningsutveckling regionalt och lokalt och som planeringsunderlag för barnomsorg, trafik och som underlag för åtgärder som syftar till att stärka sysselsättningen.

Efter att statistiken byggts ut, har den alltmer börjat användas av forskare och statliga myndigheter för analys av arbetsmarknadens funktionssätt och för uppföljning och utvärdering av närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik. Exempel på denna vidareutveckling av statistiken är beskrivningar av lokala förhållanden på arbetsmarknaden då den funktionella indelningen lokala arbetsmarknader (LA) används. Redovisning av mått på personalomsättning och personalens nettoförändring inom företagen är andra exempel på ny tillämpning.

Registren i RAMS utnyttjas även inom SCB av ett flertal produkter för urval och stratifiering, men också för att hämta information för att även där kunna redovisa på antal förvärvsarbetande m.m. Några av dessa produkter är Utträde från utbildning, inträde och etablering på arbetsmarknaden (AM/UA), resvaneundersökningen (RVU), arbetsmiljöundersökningen (AM/MI), arbetskraftsundersökningarna (AKU) (för efterstratifiering), nationalräkenskaperna och de regionala räkenskaperna.

A.12 Uppläggning och genomförande

RAMS omfattar fyra register:

- Sysselsättningsregistret (SREG)
- Aktivitetsregistret (AREG) (under utveckling)
- Registret över arbetsställen i RAMS (ASTRA)
- Registret över företag i RAMS (ORGRA)

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november och omfattar hela Sveriges befolkning den sista december. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. SREG är huvudregistret i RAMS och beskrivs i dokumentationen nedan.

Aktivitetsregistret innehåller fyra tabeller som visar olika typer av försörjningsmöjligheter såsom jobb, studier, arbetsökandekategorier samt andra aktiviteter (främst i form av sociala transfereringar). Jobbregistret är den mest centrala delen av aktivitetsregistret, och där uppgifter hämtas från samtliga kontrolluppgifter från anställningar och motsvarande uppgifter för egenföretagare (deklarationsuppgifter avseende inkomst av näringsverksamhet).

Registret över arbetsställen (ASTRA) har samtliga arbetsställen för företag som förekommer i RAMS, som objekt.

Registret över företag (ORGRA) har samtliga företag som förekommer i RAMS som objekt.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns starka önskemål från användarna att få tillgång till statistiken tidigare. Därför pågår ett projekt med syftet att finna en metod att förkorta RAMS framställningstid. En metod som utvärderas inom projektets ramar, är att använda Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) från skatteförvaltningen för att identifiera företagare. SRU finns tillgängligt cirka tre månader tidigare än uppgifterna från det taxeringsmaterial som används idag för att identifiera och lägga in företagen i RAMS.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistik från RAMS är baserad på administrativt material och har därmed fördelen att vara totalräknad och inte heller behäftad med svarsbortfall. I flera avseenden håller statistiken hög kvalitet.

Svagheter är att framställningstiden är relativt lång och att ett par av redovisningsvariablerna innehåller osäkerhet. Detta gäller främst avgränsningen av förvärvsarbete. Det gäller också de variabler som är kopplade till den förvärvsarbetes arbetsställe som t.ex. näringsgren och kommun. Denna senare används i sin tur för framställning av statistik över pendling till och från arbetet.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Sysselsättningsregistret är det mest använda registret idag inom RAMS-produkten vilket även Aktivitetsregistret förväntas bli. Övriga register inom RAMS kan betraktas som grund- eller hjälpregister till Sysselsättningsregister. Den detaljerade beskrivningen av de statistiska målstorheterna avser därför i nuläget enbart Sysselsättningsregistrets innehåll.

1.1.1 Objekt och population

Populationen i Sysselsättningsregistret utgörs av befolkningen per den 31/12 varje år enligt RTB. De viktigaste målstorheterna i Sysselsättningsregistret är antal förvärvsarbetande, förvärvsintensiteter, antal pendlare över kommungräns, för olika grupper av befolkningen, där november är referensperiod. Rörligheten på arbetsmarknaden beskrivs med antal personer som bytte jobb, tillkom eller lämnade arbetsmarknaden. Ännu ett mått är personalomsättningen beräknad i procent.

Populationen i Aktivitetsregistret är alla individers aktiviteter som antas påverka deras försörjningsmöjligheter. Målstorheterna utgörs av antalet av dessa aktiviteter med uppdelning på typ av aktivitet, såsom jobb, studier, arbets-sökandekategorier och positiva transfereringar.

Lokala arbetsmarknader avgränsas med hjälp av pendlingsstatistik genom att klassificera kommuner som antingen oberoende eller tillhörig en närliggande kommuns lokala arbetsmarknad.

1.1.2 Variabler

Sysselsättningsregistret framställs genom sambearbetningar av ett antal register. Dessa källregister beskrivs nedan:

Källregister:

Registret över totalbefolkningen (RTB) per den 31/12 respektive år. RTB är ett SCB-register som löpande sammanställer folkbokföringuppgifterna från Riksskatteverket.

Kontrolluppgiftsregistret vid SCB innehåller alla kontrolluppgifter från arbetsgivare under ett år liksom sociala kontrolluppgifter samt kontrolluppgifter för sjömän. KU-registret sammanställs ursprungligen av Riksskatteverket (RSV) innan det levereras till SCB.

Inkomst- och förmögenhetsregistret (IoF) är ett SCB-register med uppgifter från RSV om inkomster och förmögenheter under året inklusive inkomst av aktiv näringsverksamhet.

Företagsdatabasen, FDB, (tidigare CFAR) innehåller alla företag i landet och dess arbetsställen och förs löpande av SCB.

Utbildningsregistret (U-REG) förs löpande av SCB med uppgifter om befolkningens utbildning.

Registret över personer i utbildning (RPU).

Inkomststatistikens sammanfattningsregister över pensioner, bidrag m.m.

Registeruppbyggnad

RAMS:s Sysselsättningsregister omfattar samtliga personer som är folkbokförda i landet den sista december enligt RTB, varifrån demografiska uppgifter hämtas. Utbildningskod hämtas från U-REG och kod om studerande/ej studerande från RPU. Därefter påförs uppgifter från KU-registret och IoF. Med hjälp av de senare och AKU för oktober och november klassificeras personerna som förvärvsarbetande eller ej förvärvsarbetande under november. För personer med kontrolluppgift eller inkomst av näringsverksamhet väljs det företag/-arbetsställe vid vilket personen bedöms ha utfört mest arbete under november. Ytterligare uppgifter om detta företag och arbetsställe hämtas från FDB. Huvudvariablerna i Sysselsättningsregistret beskrivs nedan. Mer ingående beskrivningar ges i SCB (1988), SCB (1993).

Variabel Beskrivning

Direkt överförda variabler:

PersonNr	Personnummer
FamId	Familjeidentifikationsbegrepp
FamTyp	Familjetyp
FamStall	Familjeställning
Alder	Uppnådd ålder den 31/12
Kon	Kön
Civil	Civilstånd
Lan	Bostadens länskod
Kommun	Bostadens läns-/kommunkod
Forsamling	Bostadens läns-/kommun-/församlingskod
FastBet	Bostadens fastighetsbeteckning
MedbLandNamn	Medborgarskapslandnamn
FodelseLandNamn	Födelselandnamn
FodelseLan	Födelselän
DatInv	Datum för invandringsår
LoneInk	En persons totala lönesumma under ett år
FInk	Inkomst av aktiv näringsverksamhet
ArbErs	Vissa ersättningar från försäkringskassa
CfarNr	Arbetsställesnummer enligt FDB
HUtbSun	SUN-kod för högsta utbildning
HUtbAvAr	Avslutningsår för högsta utbildning
HUtbAvTerm	Avslutningstermin för högsta utbildning
HUtbOrt	Utbildningsort för högsta utbildning
Stud	Kod för studerande
Arblos	Kod för ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd
Varnplikt	Kod för ersättning till värnpliktiga
Fortidpens	Kod för förtidspension

Härledda variabler:

SyssStat	Sysselsättningsstatus
KlassKod	Klasskod
YrkStalln	Yrkesställning
Sektor	Företagets sektorkod
AgKat	Företagets ägarkategori
JurForm	Företagets juridiska form
SektorKod	Sektorindelningskod (vår egen)
AstSni	Arbetsställlets näringsgrenskod
AstLan	Arbetsställlets belägenhet, länskod
AstKommun	Arbetsställlets belägenhet, läns-/kommunkod
ForegAstnr	Föregående arbetsställenummer
PeOrgNr	Företagets organisationsnummer
AstNr	Arbetsställenummer enligt RAMS
HUtbGrupp	Utbildningsaggregat för högsta utbildning
KallKod	Källkod enligt Utbildningsregistret
SmaBarn	Visar om personen har barn 0-6 år

Beskrivning av vissa variabler

Sysselsättningsstatus

Den mest centrala variabeln i RAMS är sysselsättningsstatus. Normalt görs en klassificering till förvärvsarbete efter arbetad tid i november. Från ett administrativt register får man i avsaknad av information om arbetstid istället utgå från inkomstuppgifter. Uppgifter om lönebelopp för varje persons anställningsförhållanden under året finns på registret med kontrolluppgifter, där det också finns markeringar för de månader som de skattepliktiga utbetalningarna avser.

Avsikten är att som förvärvsarbetande räkna personer som har en arbetsinkomst som motsvarar minst fyra timmars arbete eller varit tillfälligt frånvarande i november.

Klassificering till förvärvsarbetande sker med en modellbaserad metod där arbetskraftsundersökningen (AKU) från november används som dataunderlag. Sambandet mellan enkätsvaret om sysselsättning i AKU och administrativa variabler som lönebelopp, inkomst av aktiv förvärvsverksamhet, transfereringar med anknytning till arbete samt kön och ålder utnyttjas.

Modellskattningarna av sysselsatta genomförs för 25 olika grupper. Indelning sker efter ålder, kön, tidsmarkeringar på kontrolluppgiften och ålderspensionärer. Klassificering gruppvis medger och resulterar i olika inkomstgränser vid avgränsningen.

För gruppen företagare används inte modellskattning för att bestämma sysselsättningsstatus. Personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet räknas alltid som förvärvsarbetande. Undantag är personer som är över 64 år gamla. Här används modellskattning.

Personer över 64 år avgränsas på samma sätt som anställda med den skillnaden att även inkomst av aktiv näringsverksamhet för företagare summeras med lönebelopp till en inkomstvariabel. Denna grupp i sin helhet, oavsett inkomstslag, utgör en gemensam grupp vid modellskattningen.

Barn, under 16 år, räknas alltid som icke-förvärvsarbetande.

I statistiken för åren 1985-93 användes en regelbaserad metod. Endast tidsmarkeringarna på kontrolluppgiften utnyttjades för gruppering. Lönebeloppen för kontrolluppgifter med olika tidsmarkeringar räknades om så att samma fiktiva årslöneinkomst kunde användas som gräns vid avgränsningen. Samma gräns användes således för hela populationen. Mellan åren justerades gränsen med hjälp av löneindex.

Arbetsställesnummer - På kontrolluppgiften från en arbetsgivare (KUA) finns arbetsgivarens organisationsnummer. Om arbetsgivaren har flera arbetsställen ska ett nummer anges för det arbetsställe där personen intjänat sin inkomst och även infunnit sig regelbundet för att utföra arbetet. Om personen haft flera anställningar med kontrolluppgifter bestäms ett "huvudsakligt" företag med arbetsställe. Valet faller på den anställning som givit det största lönebeloppet för november.

Personer med enbart företagarinkomst hänförs till eget företag/arbetsställe. För personer som har inkomst både från eget företag och från anställning används principen om störst novemberlönesumma. För att få mer balans mellan inkomstslag vid klassificeringen multipliceras först företagarinkomsten med faktorn 1,6 före jämförelsen med de summerade lönebeloppen från anställningarna i november. Från FDB vid årets slut, hämtas sedan uppgifter om arbetsställets belägenhet i län och kommun.

Näringsgren, sektor, ägarkategori och juridisk form - Från FDB hämtas också uppgift om arbetsställets näringsgren enligt svensk standard för näringsgrensindelning (SNI) samt uppgift om företagets sektortillhörighet, ägarkategori och juridiska form.

Sysselsättningsgrad - I en särskild version av sysselsättningsregistret beskrivs även personernas veckoarbetstid. Från AKU med uppgifter från oktober och november skattas sannolikheten att arbeta kort deltid (1-19 timmar), lång deltid (20-34 timmar) och heltid (>34 timmar). Dessa sannolikheter beräknas, för anställda och företagare, genom att summan av individens lönebelopp på kontrolluppgifterna, inkomst av aktiv näringsverksamhet samt vissa ersättningar från Försäkringskassan för förlorad arbetsförtjänst, byggs upp i (5 klasser), kön (2 klasser), ålder (3 klasser) och näringsgren (3 klasser). Det blir det totalt 90 grupper (5x2x3x3). Individer som är företagare indelas endast efter kön (2 klasser).

Den beräknade sannolikheten påförs varje individ i RAMS beroende på vilken av de 90 grupperna individen tillhör. Skattningar av antalet som arbetar kort deltid i en kommun, som exempel, beräknas genom att summera de påförda sannolikheterna för kort deltid över personerna som bor i kommunen. Denna s.k. syntetiska skattning av veckoarbetstiden har i viss mån ett systematiskt fel s.k. bias. Storleken på detta är svår att uppskatta, men påverkar skattningen mer vid nedbrytningar på fin nivå än vid grövre. Statistiken ifråga används bl.a. vid barnomsorgsplanering. Mer ingående information ges i SCB (1987) (se avsnitt 4.4).

1.1.3 Statistiska mått

Sysselsättningsförhållanden beskrivs dels med antal förvärvsarbetande dels med

förvärvsintensiteten i olika befolkningsgrupper. Förvärvsintensiteten i en grupp definieras som kvoten mellan antal förvärvsarbetande och samtliga personer i gruppen.

Som arbetspendlare över kommungräns räknas personer som bor i en kommun (enligt folkbokföringen) och arbetar i en annan kommun. Kvoten mellan en kommuns förvärvsarbetande dag- och nattbefolkning brukar betecknas som kommunens självförsörjningsgrad.

Måttet personalomsättning är inte entydigt definierat. Det är konstruerat med målsättning att inte påverkas av nettoförändringar i antalet sysselsatta i företagen, utan endast beräkna omsättningen av personal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I SM-redovisningen sker indelningar av förvärvsarbetande efter bostads- och arbetsställe kommun, näringsgren, sektor m.m. I AMPAK redovisas statistik med finare indelningar efter ålder, kön, näringsgren (SNI begränsad nivå), barns ålder m.m. Specialbearbetningar görs på beställning och kan ge statistik framställd via kombinationer av variabler enligt önskemål liksom statistik med finare indelningar, t.ex. SNI femsiffernivå.

Eftersom statistiken är totalräknad kan redovisning ske för små befolkningsgrupper och små regionala indelningar såsom delar av kommuner. I regionindelade redovisningar klassificeras förvärvsarbetande efter såväl arbetsplatsens belägenhet (dagbefolkningen) som bostadens belägenhet (nattbefolkningen). Även statistik om arbetspendling presenteras.

Vid långtgående nedbrytning av materialet kan i vissa fall kvalitetsbrister uppträda. Detta gäller främst för vissa s.k. riskgrupper som beskrivs nedan i avsnitt 2.1.

1.1.5 Referenstider

Sysselsättningsregistret baseras på befolkningen den sista december. Referensperioden för förvärvsarbete är november månad. Senaste tillgängliga data avser 1999.

1.2 Fullständighet

Statistiken täcker de delar av arbetsmarknadens funktionssätt som går att belysa utifrån administrativa register som hämtats från olika myndigheter och finns tillgängliga i SCB:s registersystem. Detta innebär t.e.x. begränsningar i informationen om personers beteendemönster som bygger på individuella preferenser, d.v.s. information som enbart kan hämtas via direkta frågor till personerna i fråga.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i RAMS kommer från register med generellt sett god kvalitet, men statistiken har vissa felkällor som främst gäller variablerna arbetsställets belägenhet, näringsgren och sysselsättningsstatus (se avsnitt 1.1.2). Allmänt kan

sägas att, bortsett från redovisning avseende vissa riskgrupper som är särskilt känslig ur kvalitetssynpunkt, ger RAMS en god bild av sysselsättningsförhållanden som i stort överensstämmer med AKU:s på aggregerad nivå. Sysselsättningsnivån i RAMS ligger dock cirka fyra procent under motsvarande tal i AKU (nov).

Riskstatistik är främst sådan som beror av arbetsställets belägenhet inom ett förhållandevis litet geografiskt område (t.ex. del av kommun), bl.a. antalsredovisning av dagbefolkning samt in- och utpendlare, men även statistik som gäller de förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren inom små geografiska områden. Statistik som avser befolkningsgrupper med lös anknytning till arbetsmarknaden, t.ex. åldersgruppen 16-19 år, utgör också riskstatistik.

2.2 Osäkerhetskällor

RAMS-statistiken omfattar fyra olika register, av vilka Sysselsättningsregistret är ett. Begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel m.m. får ibland olika betydelser i de olika registren. Ett exempel är om tidsmarkering saknas på en kontrolluppgift, så betraktas detta i KU-registret som partiellt bortfall. I Sysselsättningsregistret ger detta mer osäkerhet i SYSS-variabeln och mätfelet ökar. I SCB (1991) (se avsnitt 5.3) diskuteras samtliga osäkerhetskällor mer ingående.

2.2.1 Urval

Informationen i RAMS är totalräknad.

2.2.2 Ramtäckning

Populationen för RAMS, alla i riket folkbokförda personer den 31/12, avgränsas med hjälp av RTB. Under- och övertäckningen utgörs av personer som flyttat in i landet respektive flyttat ut ur landet eller avlidit före den 31/12, men för vilka ändring i RTB inte hunnit göras. Utvärderingar av RTB visar att täckningsfelens konsekvens på RAMS-statistiken är försumbar.

2.2.3 Mätning

Det största mätfelet gäller bestämning av arbetsställe och därmed att få uppgift om näringsgren som är knuten till arbetsstället. För nämnda variabler sker omfattande granskning, medan övriga variabelers värden överförs utan ytterligare granskning på SCB. Deras mätkvalitet är alltså densamma som i källregistren, och allt talar för att den är god. Även SYSS-variabeln ger dock mätfel (se nedan).

RTB kan ur statistik synvinkel betraktas som närmast felfri, såväl ifråga om täckning som variabelvärden. KU-registret och IoF har också god variabelkvalitet. Uppgifterna har granskats ingående (med efterföljande korrigeringar) av såväl RSV som av dem som berörs av uppgifterna. Även för FDB gäller relativt god täckning och för de mest frekventa tillämpningarna tillfredsställande variabelkvalitet. Företags- och arbetsställebeståndet ändras snabbt, liksom även dess variabelvärden. Det är därför svårare att hålla FDB väl uppdaterat jämfört med RTB.

Förvärvsarbetande. Målet är att beskriva sysselsättning utifrån arbetad tid, där den som har arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som för-

förvärvsarbetande. Denna definition används av ILO. I Sysselsättningsregistret har vi inte uppgift om arbetstid. Därför används inkomstuppgift som grund för klassificering.

Metoden att använda inkomstuppgift för att klassificera personer som förvärvsarbetande ger en del felklassificeringar jämfört med verklig arbetstid i november. Risken för felklassificering är störst för personer som arbetar under del av året och de som har lös anknytning till arbetsmarknaden. Personer med samma sysselsättningsstatus under hela året torde dock i allt väsentligt vara rätt klassificerade. Två feltyper kan förekomma, nämligen att novembersysselsatt klassificeras som ej förvärvsarbetande, och ej novembersysselsatt som förvärvsarbetande.

Mätfel av SYSS-variabeln beror dels på modellfel, men också på ofullständigt uppgiftsunderlag för modellen som t.ex. felaktiga eller saknade tidsmarkeringar. Mätfelet leder till viss osäkerhet i statistiken om antal förvärvsarbetande och förvärvsintensitet, men där olika felklassificeringar på aggregerad nivå till viss del tar ut varandra.

Arbetsställe, näringsgren. Arbetsstället kan bli fel- eller obestämt av flera anledningar. En är att organisationsnumret som anges på kontrolluppgiften inte finns i FDB. En annan anledning är att ett visst företag hade flera arbetsställen, utan att detta kom till SCB:s kännedom. Ytterligare en är att arbetsgivare angett fel arbetsställe på kontrolluppgiften för detta sammanhang. Som exempel kan en kommun kan ha fört alla sina anställda på kommunkontoret, trots att arbetsstyrkan i verkligheten var utspridd på daghem, skolor, vårdhem m.m. Sådana felnumreringar leder till felaktiga eller saknade uppgifter om arbetsplatsens belägenhet, vilken bestäms med hjälp av FDB:s belägenhetssuppgifter.

Felaktigt eller saknat arbetsställe påverka primärt statistik om dagbefolkning och arbetspendling, men också näringsgren, eftersom detta hämtas från arbetsställets SNI-kod i FDB.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall förekommer inte, men däremot ett visst partiellt bortfall på cirka två procent i variablerna arbetsställe och näringsgren. I avsnitt 2.2.3 ovan förklaras varför arbetsställe ibland saknar uppgifter.

2.2.5 Bearbetning

Flertalet uppgifter i RAMS kommer från administrativa register och används utan ytterligare granskning. Arbetsställe och näringsgren utgör dock undantag, såtillvida att dessa uppgifter granskas noga. Enskilda värden på arbetsställe och/eller näringsgren som starkt avviker från de förväntade föranleder SCB att kontakta arbetsgivare för att hämta in kompletterande information. Makrogranskning används också för att upptäcka eventuella bakomliggande fel. Kontakter leder i många fall till kompletteringar och ändringar av ursprungliga uppgifter.

2.2.6 Modellantaganden

Klassificeringen av personer i förvärvsarbetande kontra ej förvärvsarbetande vilar på modellantaganden. Detta gäller också statistiken om sysselsättningsgrad.

Den senare är s.k. syntetisk statistik, som också är en form av modellbaserad skattning. Mer ingående beskrivning ges i SCB (1987) (se också avsnitt 5.3).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Numeriska osäkerhetsmått redovisas inte.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årsstatistik

3.2 Framställningstid

15 månader

3.3 Punktlighet

RAMS är klart i mars respektive år, d.v.s. 15 månader efter mättillfället november månad och AMPAK-tabeller börjar levereras i början av april. SM:et publiceras vanligtvis i april.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De två största förändringarna i RAMS sedan starten 1985 är en ny metod för att avgränsa förvärvsarbete som infördes i 1993 års statistik samt den nya näringsgrensindelningen (SNI 92) som infördes samma år. I avsnitt 1.1.2 beskrivs den nya metoden för avgränsning av sysselsatta. I övrigt har inte några väsentliga förändringar i definitioner eller metod genomförts, vilket innebär god jämförbarhet mellan åren i övrigt.

Branschredovisningen störs av att ett antal förvärvsarbete inte kunnat placeras på rätt näringsgren, utan tilldelats näringsgrenskod 0, 10 eller 90 där 0 står för okänd näringsgren, 10 för inkomst av jordbruksfastighet, detaljinformation saknas och 90 för kommunal anställning, detaljinformation saknas. Från och med ÅRSYS/RAMS -91 redovisas inte längre SNI 10 separat. Detsamma gäller SNI 90 efter 1992. En mindre förändring av branschredovisningen för kommunanställda har genomförts. De som tilldelats något av de särskilda arbetsställenumren 99987, 99990, 99992, och 99999 fick tidigare koden för kommunens huvudsakliga näringsgren. Då detta kunde bli ganska missvisande har vi från och med 1995 tilldelat dessa personer SNI 0, d.v.s. Ej specificerad näringsverksamhet.

Viktiga RAMS-variabler har successivt förbättrats, vilket gör att jämförelser över tiden blir något svårare.

Andelen kontrolluppgifter utan tidsangivelse minskade t.o.m. 1990, men därefter ändrades kontrolluppgiftsblanketten så att man inte längre kan se skillnad på helårsmarkering och saknad markering. Insatserna för granskning/komplettering av arbetsställeuppgiften på kontrolluppgiften har utökats. Man har successivt kunnat använda mer aktuella versioner av IoF och FDB.

Förbättrad bestämning av arbetsställe har medfört successivt bättre kvalitet i skattningar av dagbefolkning och pendling, men också av indelning efter näringsgren. SYSS-variabelns approximation av novembersysselsatt förbättrades fram t.o.m. 1990, och troligen även därefter, vilket gav bättre kvalitet i skattningar av förvärvsarbete.

Den nya metoden för att avgränsa sysselsatta medförde större skillnader mellan totalnivåerna från 1993. I SCB (1988) (se avsnitt 5.3) diskuteras några speciella frågor avseende jämförbarhet med statistik från ÅRSYS/RAMS -85.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Möjligheterna att göra jämförelser mellan olika grupper på arbetsmarknaden är god, eftersom samma definitioner och avgränsningar används oavsett grupptillhörighet. Enda undantaget är uppdelningen efter yrkesställning (anställda, företagare) där avgränsningen av förvärvsarbete görs på olika sätt. Andelen med okänd näringsgrenstillhörighet är dessutom större bland företagare.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

RAMS ger SCB:s mest detaljerade sysselsättningsstatistik. Den har förtjänsten att kunna brytas ned långt, men i gengäld är dess framställningstid förhållandevis lång (drygt ett år) och den publiceras förhållandevis sällan (årligen).

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) genomför SCB för att följa kortsiktiga förändringar på arbetsmarknaden. De är månatliga intervjuundersökningar med urval på 18 000 personer varje månad. AKU redovisar månatlig, kvartalsvis och årlig sysselsättningsstatistik. För månadsstatistiken är framställningstiden cirka två veckor. AKU redovisar också statistik över arbetslöshet, vilket RAMS ej kan göra. Eftersom AKU-statistiken är urvalsbaserad kan den endast brytas ned i begränsad omfattning, t.ex. inte till kommunnivå. Beskrivning av AKU ges i SCB (1993) (se avsnitt 5.3).

Statistiken från RAMS och AKU ger lång- respektive kortperiodiska beskrivningar av sysselsättningen, och det är angeläget att jämförbarheten mellan dem är god. Ifråga om definitioner stämmer undersökningarna överens och i stort föreligger god jämförbarhet mellan statistik från RAMS och AKU.

Undersökningarnas mätmetoder skiljer sig dock på ett par väsentliga punkter, nämligen när det gäller hur man avgränsar förvärvsarbete och fastställer arbetsställe. Skattningar från AKU är behäftade med urvalsfel. Dessa tre faktorer orsakar diskrepanser mellan statistikgrenarna. Totalt antal förvärvsarbete enligt RAMS99 låg cirka fyra procent under AKU.

Förvärvsarbete i AKU klassificeras efter en definition som används under intervjun där arbetstid i november utgör grund. Skillnader i mätmetod är att i RAMS används inkomstuppgifter som utgångspunkt för klassificering. Arbetsstället fastställs i AKU genom att i intervjun fråga om adressen till arbetsstället, medan RAMS använder den uppgift som finns på kontrolluppgiften. Se även avsnitten 1.1.2, 2.1 och 2.2.3.

SCB producerar också sedan år 1989 kvartalsvis kortperiodisk sysselsättningsstatistik för privat sektor (KSP), baserad på uppgifter från ett urval av arbetsställen. Den kompletterar AKU-statistiken med mer tillförlitlig statistik på

näringsgrenar om antal förvärvsarbetande i privat sektor.

FoB-statistik har spelat ut sin roll som informationskälla om sysselsättning, men är fortfarande av intresse ur andra aspekter. Jämförbarhet mellan RAMS- och FoB-statistik diskuteras i SCB (1987) och (1991) (se avsnitt 5.3).

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

RAMS-statistik är tillgänglig från och med mars/april månad varje år. Statistiken presenteras i SM och i olika tabellpaket, samt via SCB:s statistikdatabaser i form av tabeller och kartor. Den största spridningen av statistik från RAMS sker via ett statistikpaket (AMPAK) anpassat för regionala användare. Redovisningen presenteras på diskett eller som papperstabeller. Förutom den standardiserade redovisningen produceras en relativt stor mängd specialutformad statistik.

5.2 Presentation

AMPAK - Tabellpaketet för regional arbetsmarknadsstatistik, består av ca 30 grundtabeller som kan beställas för olika administrativa indelningar som kommun, län och riket. Vissa tabeller redovisas även för delområden av kommuner. Statistikpaketet beskriver såväl grupper på som utanför arbetsmarknaden.

SM – Statistik från ÅRSYS/RAMS har sedan årgång 1994 redovisats i SM, serie AM 32 – Sysselsättningen i kommuner och län. Publikationen innehåller resultat i form av tabeller och diagram med kommentarer samt en översiktlig beskrivning av RAMS. Från och med årgång 1998 finns även ett SM i samma serie, Utveckling och flöden på arbetsmarknaden, som är mer inriktat på analyser än redovisning av statistik.

5.3 Dokumentation

Utöver vad som sägs i ovanstående och tidigare SM ges information om RAMS i bl.a.:

SCB (1987). Utveckling av estimator för skattning av antal förvärvsarbetande i olika arbetstidsklasser inom små redovisningsgrupper. SCB R&D Report 40.

SCB (1988). Årlig regional sysselsättningsstatistik (ÅRSYS) – Ny sysselsättningsstatistik från SCB. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:7.

SCB (1989). Statistik från kontrolluppgifter (KU). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1989:9.

SCB (1991). Kvalitetsdeklaration av den årliga sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:1.

SCB (1993). De svenska arbetskraftsundersökningarna. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1993:1.

SCB (1994). Att mäta sysselsättning med skatteadministrativa kontrolluppgifter. Dokumentation av ny metod för sysselsättningsavgränsningen i ÅRSYS.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata för samtliga årgångar av ÅRSYS/RAMS arkiveras på Riksarkivet efter att SCB genomfört egna bearbetningar. På beställning kan specialbearbetningar av uppgiftsmaterialet i RAMS-registret framställas för samtliga år sedan 1985. Forskare, utredare m.fl. kan i vissa fall efter prövning få tillgång till avidentifierat material för egen databearbetning.

5.5 Upplýsingstjänster

RAMS-produkten med ingående register finns vid SCB:s program för registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (AM/RA).

Lotta Voss är produktansvarig för Sysselsättningsregistret och Gunnar Arvidson är metodstatistiker vid programmet Registerbaserad arbetsmarknad. Övriga kontaktpersoner vid AM/RA är Marita Rydstedt och Björn Tegsjö.